

מגילת העצמאות

לחדול + מ (חדל)
 לעצב + אָת (עיצב)
 לשמור אמונים + לְ
 לחתור + לְ (חתרו)
 להיאחז + בְּ (נאחזו)
 להחיות + אָת (החיו)
 להכריע לטֶבַח + את
 להעפיל + לְ (מעפילים)
 לשקוד + עַל (תשקוד)
 להשתית, מושתת + על
 ליטול חלק + בְּ

הדדי / הדדית

חלוצים
 מעפילים
 מגינים
 טֶבַח
 שארית הפליטה
 קיבוץ גלויות
 מצפון
 נציגות
 מערכה
 הגשמה
 שאיפה
 גאולה
 תקומה

טקס הכרזת העצמאות

קטעים מתוך מגילת העצמאות

מדינת ישראל נולדה בערב שבת, ה' באייר תש"ח, 14 במאי, 1948, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל. דוד בן-גוריון, ראש הממשלה של מדינת ישראל, הכריז על הקמת המדינה. בטקס ההכרזה, שנערך במוזיאון העצמאות בתל-אביב, הוצגה מגילת העצמאות. להלן קטעים מתוך המגילה:

- א. בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית... לאחר שהוגלה העם מארצו... שמר לה אמונים... ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.
- ב. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה, ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים. חלוצים, מעפילים ומגינים... החיו את שפתם העברית, בנו כפרים וערים....
- ג. בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני... והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.
- ד. השואה... בה הוכרעו לטבח מיליוני יהודים באירופה, הוכיחה שיש הכרח בפתרון בעיית העם היהודי, מחוסר המולדת והעצמאות, על ידי חידוש המדינה היהודית בארץ ישראל...
- ה. ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל...
- ו. מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום... תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין, תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות, תשמור על המקומות הקדושים לכל הדתות.
- ז. אנו קוראים - גם בתוך התקפת הדמים הנערכת עלינו זה חודשים - לבני העם הערבי, תושבי מדינת ישראל, לשמור על השלום וליטול חלקם בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.
- ח. אנו מושיטים יד לשלום ולשכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ולעזרה הדדית עם העם העברי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום את חלקה במאמץ משותף לקדמת המזרח התיכון כולו.
- ט. אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב היישוב בעלייה ובבניין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.

תרכיז

ענו על השאלות.

1. מהו הערך הרוחני ששמר על העם בכל שנות הגלות הארוכה?

2. פתגם רומאי אומר: "בְּמָקוֹם שְׂטוּב לִי - שָׁם מוֹלַדְתִּי". מה דעתכם על הרעיון? נמקו.

3. אילו עלה רעיון המדינה היהודית בקונגרס הציוני הראשון בבזל, הוא לא היה זוכה לתומכים רבים. מדוע?

4. על זכות היהודים למדינה במולדת ההיסטורית דובר כבר בְּ _____

ואחר כך בְּ _____

5. מה הוכיחה השואה? _____

6. מה נאמר על אופיה הדמוקרטי של מדינה ישראל בסעיף ו'?
השתמשו במילים: חירות, צדק, שלום, שוויון זכויות, חופש, מקומות קדושים.

7. "אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות..." הקשר ההדדי בין ישראל ליהדות הגולה הוא קשר בעל חשיבות רבה.
(א) במה יכולה יהדות הגולה לסייע לישראל?

(ב) במה תורמת ישראל ליהדות הגולה?

צינו באיזה קטע במגילת העצמאות נמצא כל רעיון.

1. פנייה למדינות ערב לבנות שכנות טובה ולשתף פעולה עם ישראל. קטע _____
2. האו"ם מחליט על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. קטע _____
3. ארץ ישראל לעם ישראל, על פי תורת ישראל. קטע _____
4. זכות העם היהודי לבית לאומי בארצו: בהכרזת הקונגרס הציוני הראשון ובהכרזת בלפור. קטע _____
5. אופי המדינה החדשה ומטרותיה. קטע _____
6. השאיפה של היהודים בכל דור הייתה לחזור לארץ. קטע _____
7. פנייה ליהודי הגולה לתרום ולעזור למדינה החדשה. קטע _____
8. השואה הוכיחה, שלעם היהודי הסובל מגיעה מדינה. קטע _____
9. קריאה לערביי הארץ לשמור על השלום ולהשתתף בבניין המדינה. קטע _____
10. אף-על-פי שהעם היה בגולה, הוא לא שכח את מולדתו. קטע _____

כתבו את המילה ההפוכה.

להיות פסיבי	_____	חלוצים
מתנגדת ל...	_____	מעפילים
מתקיפים	_____	להחיות
ותיקים	_____	לשמור אמונים
עבודות, שעבוד	_____	ליטול חלק
מלחמה	_____	דתית
להמית	_____	גאולה
לבגוד	_____	מְגִינִים
להיפרד	_____	חירות
גלות	_____	תומכת ב...
יורדים	_____	להתלכד
חילונית	_____	שלום

"אָנוּ פְּאָנוּ אֶרֶץ לְבָנוֹת וְלְהִיבְנוֹת בָּהּ"

מה כתוב בטקסט במקום:

טֵבַח	_____	להפסיק
שאיפה	_____	רצח המוני
ליטול חלק	_____	מאבק, מלחמה
להשתית	_____	רצון חזק
להעפיל	_____	להשתתף
לחתור ל...	_____	לתת צורה
לחדול	_____	לעלות
מצפון	_____	תהיה
מערכה	_____	לשאוף
לעצב	_____	לְבַסֵּס
תהא	_____	חוש מוסרי

השלימו את המשפטים מתוך מאגר המילים.

1. בטקסט הצגת הממשלה החדשה כל שר נשבע _____ למדינה ולחוקיה.
2. הפקיד היה אדם חָסֵר _____. הוא גנב כסף מלקוחות הבנק.
3. העולה החדש _____ את חלומו לעלות לארץ.
4. מדינת ישראל _____ לשלום עם הערבים מאז הקמתה.
5. הֶ_____ הגיעו לארץ באופן לא חוקי בתקופת המנדט הבריטי.
6. ישראל במצרים מקבלת כל יום מכתבים ופקסים מהארץ.
7. הֶ_____ שעלו לארץ נאבקו קשה כְּדֵי ליבש ביצות ולהקים ישובים.
8. _____ הגיעה ארצה ממחנות הריכוז וההשמדה, וְ_____ בבניין הארץ.

מאגר מילים

הגשים, שארית הפליטה, מְצַפּוֹן, נְצִיגוֹת, חותרת, לשמור אמונים, מעפילים, נטלה חלק, חלוצים

השלימו את הפעלים.

כאשר מדינת ישראל _____ (לחגוג, עבר) את יום העצמאות הראשון, נשיא המדינה חיים ויצמן _____ (היה, עבר) בארצות הברית בשליחות חשובה. הנשיא _____ (לשלוח, עבר) מברק ברכה: "בסיום השנה הראשונה לחירות ישראל אני _____ (לשלוח, הווה) את ברכתי לחברי הכנסת הראשונה, לאזרחי ישראל ולכל העולים ה_____ (לבוא, הווה) אלינו מכל ארצות הגולה. אני _____ (להתעכב, עבר) כאן בניגוד לרצוני. אנחנו _____ (להסתכל, הווה) על ההישגים של העבר, אבל אנו חייבים לדאוג למחר. מאורעות גדולים _____ (לקרות, עבר) לנו בשנה ש_____ (לחלוף, עבר), אולם תפקידים רבים _____ (לחכות, הווה) לנו בעתיד, והשנה הראשונה לעצמאות ישראל _____ (לתת, עתיד) לנו מאורה (מהאור שלה) על שנות החירות והחופש ה_____ (לבוא, הווה) עלינו ועל כל ישראל". ראש הממשלה, דוד בן גוריון _____ (להשיב, עבר) לנשיא: "בשם הממשלה אני _____ (לברך, הווה) ו _____ (לאחל, הווה) לך ש _____ (לזכות, עתיד) לראות את המדינה _____ (לקבץ, הווה) גלויות ו _____ (לעשות, הווה) שלום עם שכניה".

השלימו את מילת היחס המתאימה.

ביום העצמאות אלפי אנשים יצאו _____ רחובות _____ שירים _____ ו _____ ריקודים. דגלי המדינה היו תלויים _____ כל הבתים והמרפסות _____ כל שעות היום והלילה. אלפי אנשים הגיעו _____ תל אביב, והצטרפו _____ חוגגים. מברקי ברכה _____ כל העולם הגיעו _____ ישראל. מנהיגים _____ יהדות ארה"ב השתתפו _____ סעודת ערב _____ נשיא מדינת ישראל. הנשיא ויצמן אמר _____ הם שישראל זקוקה _____ כסף כדי לקלוט את היהודים שבאים _____ ארץ. אנחנו מוכרחים לעזור _____ לרכוש דירות ולמצוא מקומות עבודה.

תשבץ העצמאות

9	8	7	6	5		3	2	1
18	17	16		14	13	12	11	
27	26		24	23		21	20	19
36		34	33	32	31		29	28
45	44	43	42			39	38	37
		52	51	50	49	48		46
63		61			58	57	56	
72	71		69	68	67		65	64
81	80	78	78	77		75	74	73

מאוזן (מימין לשמאל)

צבעי ה__ __ הם כחול לבן	3-1
הודעה ברבים (הודעה פומבית)	9-5
עכשיו אני מבין. מחר אני __ __ __	14-11
המקום שבו גדלים ענבים	18-16
מילה נרדפת ל"כוח"	21-19
ההפך מְרַחֵב	24-23
הבית של הציפור	27-26
זָרָם מים על פני הים	29-28
אחד מצבעי הדגל של ישראל	34-31
הסוס רץ	39-37
מינימום עשרה אנשים בתפילה __ __ __	45-42
היא קמה אחרי מאבקים גדולים ה__ __ __	52-48
ההפך מחושך	58-56
לְאוֹם	65-64
לקח כסף בכוח	69-67
מילת סיבה	72-71
נתן תרומה	75-73
הארץ שבה נולדנו	81-77

מאונך (מלמעלה למטה)

בגולה ציפינו ל__ __ __	38-2
אחד מצבעי הדגל של ישראל הוא __ __ __	21-3
ירושלים היא עיר ה__ __ ח של עם ישראל	32-5
ההפך מְקַשֵּׁה	16-7
השליך	26-8
השיר הלאומי	45-9
הרצל אמר: אם תרצו אין זו __ __ __	46-19
"מלחמה ושלום" של טולסטוי הוא __ __ __	51-24
מנהל צריך לדעת __ __ __	61-34
לא אמרו את האמת __ __ __	57-39
תבע	67-49
מילה נרדפת ל"זמן"	73-64
דיבר	74-56
על הגנת המדינה נשפך הרבה __ __	77-68
צליל בסולם הצלילים	78-69
השָׁמֶן ב__ __ הספיק לשמונה ימים	80-71
ישראל היא __ __ __ לאומי לעם היהודי	81-63

עבודת הכנה

לחזות ב...

להחריף (החריפו)
 לסגת + מ (נסוג + מ)
 לחזות + ב
 להתלוות + אל (התלווה)
 להתייאש (התייאשתי)
 למלמל (מלמלנו)
 לצהול (צהל)
 ללהוט (להטה)
 להתאפק (התאפק)
 למחוא כף (מחא כף)

מן הסתם

אגב

כחוט השערה

מקץ

במאור פנים

בזעם

בהתפעלות

בעוז

מחסור

מצעד

הצהרה

סיור

טינה

בוז

זריז

קולע

מופתי

מפולפל

דחוסה

לצהול

כתבו את המילה המתאימה.

זכה	_____	טינה
כעס	_____	החריף
אחרי	_____	צהל
החמיר	_____	נסוג
שמח	_____	נפל בחלקו
התאמץ לא לעשות משהו	_____	מקץ
זו אחורה	_____	דחוס
צפוף (בלי אוויר)	_____	התאפק

מה ההבדל? / אפרים קישון

דודי אַגון, הוא יהודי טוב, אבל אין פירושו שְׁמֵן-הסתם גם ציוני הוא. כשהגעתי לארץ, הוא בדיוק נסע לארה"ב שבניו יורק. לא משום טינה לישראל, אלא משום מה. הוא חשב, שסוחר זריז כמוהו אינו צריך אלא לרדת מן האוניה, והדולרים יתחילו מן הסתם להתגלגל לכיסיו. זה, אגב, קרה בדיוק כך. מה נשאר לנו לעשות? כתבנו לו בְּנֵעַם, שכאן לא כל-כך קל, אבל אין אנו מרגישים מחסור בשום דבר. מה נשאר לו? הפסיק לשלוח חבילות.

5

הַנִּיגוּדִים בינינו הֶחֱרִיפו (התחזקו), כשביקרנו בשנה החמישית לעלייתי אצל ידידתנו הגדולה. דודי אגון איך אותנו בביתו היפה, ונתן לנו אהבה רבה. אך רק שאלת המזרח התיכון הפרידה בינינו. כלומר, דודי אגון לא נָסוּג (לא זו אחוריה) כְּחוּט הַשְׁעָרָה (אפילו לא קצת) מעמדתו הנייטרלית כלפי מדינת היהודים:

10

- אני תורם לכם כל שנה, שָׁח (אמר), אבל אינני יודע מה יש לך שם, שאין לי פה?
- אני מרגיש שם מצוין - אמרתי.

- גם אני - אמר אגון - אם כן, מה ההבדל?

- אני חי בין שני מיליונים יהודים - אמרתי.

15 - גם אני.

- אבל אצלנו הנשיא הוא יהודי.

- טוב, כשאחליט להיות נשיא, אבוא לישראל...

בערך בשלב זה של הויכוח נהגנו להתפזר, כשאנו חשים בוז איש לרעהו. אולם זה לא קלקל את היחס הטוב בינינו; יְתֵר-עַל-בֵּן (יותר מכך), כשהוזמנתי על-ידי משרד החוץ של דודי אגון לְחַזוֹת (להסתכל) במצעד הצבאי ביום הצהרת העצמאות של ארה"ב, התלווה אליי דודי, נרגש מן הכבוד שנפל בחלקו בזכותי.

20

אינני מתכוון לפגוע ברגשות הפטריוטיים שלנו, אך גם האמריקנים יודעים לערוך מצעד. זמן מה ספרתי את התזמורות הצבאיות שהשתתפו בו, אבל כשהגעתי למספר חמישים, התייאשתי.

25 דודי מחא כף בְּמֵאוֹר-פָּנִים (בשמחה) - ושאל.

- נו, איך אנחנו?

- לא רע - מלמלנו (אמרנו) - לא רע.

מְקַץ שש שעות, בתום המצעד, הרעישו מעל ראשינו כארבע מאות מטוסי סילון מכל הסוגים. דודי הביט למעלה בהתפעלות:

30 - אתה רואה? - צֶהָל - אין כוח כזה בעולם כולו!

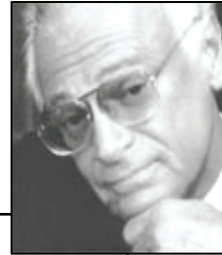
רציתי לענות לו משהו קוֹלֵע (מתאים), אבל לא ידעתי מה.

שנה לאחר מכן קרה נס. דודי אגון בא לארץ. לא בגלל סיבות מיוחדות, חס ושלום, אלא הוא ערך, במקרה, סיור באירופה, וחשב, באמת, למה לא, לקפוץ גם אל הקרובים שלו בישראל. הפעם היה אורח הממשלה, והודות לו נִהְיִיתִי מכבוד, שתיירים מקבלים ביום המצעד.

35 הסדר היה מופתי (מצוין), כלומר, הלכנו ברגל כעשרים קילומטרים, השמש לָהֲטָה בְּעוֹז (הייתה חמה), המקומות על הטריבוּנה לא היו נוחים כלל, ונוסף לכך גם מחירים היה מפולפל (גבוה). דודי התאפק, ולא אמר מילה. ישבנו שעה וחצי באווירה דְּחוּסָה (בלי אוויר). כשמסרו את הדגלים, דודי אגון מחא כף. אחר כך הופיעו מעל ראשינו שמונה מטוסי מִיסְטֵר. דודי אגון הביט למעלה, ועיניו התחילו לזלוג דמעות. כאשר עברו ארבעת ההליקופטרים, כבר בכה כמו ילד.

40 - דודי - אמרתי לו, - זה ההבדל.

מספר אפרים קישון:

בעומדי (כשעמדתי) ליד איזה צ'ק פוינט עָזוּב, ביקשתי לתפוס טרמפ אל הקיבוץ שלי, ליד נצרת. אך (רק) עברו שעתיים, וכבר עצרה מכונית משא לידי. הנהג התכופף אליי, ואמר: "זְכֵרוֹן יַעֲקֹב". לחצתי את ידו בחמימות: "קישון אפרים".

"דְּבָרִים שְׂרוּאִים מִכָּאן, לֹא רוֹאִים מִשָּׁם"

תרכיבים

ענו על השאלות.

1. מהי הביקורת המשתמעת כלפי הדוד אָגוֹן בקטע הראשון של הסיפור?

2. "אני תורם לכם כל שנה":

א. מדוע הדוד מרגיש צורך לומר משפט זה?

ב. האם הטענה הזאת היא רק טענתו האישית של הדוד אָגוֹן?

ג. מה מעורר בכם משפט כזה, הנאמר על ידי יהודי אמריקאי?

3. מה הרגיש, ואיך הגיב הדוד במצעד הצבאי, האמריקאי, ביום העצמאות של

ארה"ב? _____

4. איזה שינוי עבר הדוד, כשהגיע כעבור שנה לארץ ביום העצמאות, וצפה

במצעד? _____

5. איך אפשר להסביר את השינוי שעבר הדוד?

6. למה התכוון הַמְסַפֵּר, כשאמר לדודו בסוף הסיפור "זה ההבדל"?

7. מה גורם, לדעתכם, לאדם להיות או לא להיות פטריוטי?

8. האם אפשר לחנך לפטריוטיזם? הסבירו ונמקו.

כתבו את המילה ההפוכה.

להתפרץ	_____	זריז
ריקה	_____	מחסור
להתקדם	_____	לסגת
איטי	_____	להתייאש
להתעצב	_____	להתאפק
לקוות	_____	לצהול
שפע	_____	דחוסה

השלימו את המשפטים.

דוגמה: "הוא חשב שסוחר זריז כמוהו *אינו זריק אלא* לרדת מן האוניה..."

1. המלכה _____ לתת פקודה - וכל מה שתבקש יינתן לה.
2. האם אומרת לבן: אינני מבקשת ממך אלא _____.
3. הוא לא אמר אלא משפט אחד - וכל הנאספים _____.
4. החולה לא ביקש אלא כוס מים - והאחות _____.
5. כדי להגיע למרכז המסחרי הקרוב, אינך צריך אלא _____.

השלימו את תוארי הפועל האלה:

באיטיות , בזעם , במאור פנים , בהתפעלות , בעוז , בזריזות , באיפוק , באדיבות

1. קבלת הפנים לראש הממשלה שלנו בפריז לא הייתה חמה. הוא התקבל _____.
2. שמחנו מאוד לבואם של בני הדודים מטבריה. קבלנו אותם _____.
3. בישיבה היו ויכוחים קשים בין המנהל לוועד העובדים. ראש הוועד עזב _____ את חדר הישיבות.
4. גשמי הברכה ירדו _____, ומילאו את מאגרי המים.
5. האב הביט _____ בציור היפה שצייר בנו הקטן.
6. הגנב חדר _____ דרך החלון הפתוח לדירה בשעת לילה מאוחרת.
7. המהנדס עובד _____, לכן הוא לא הספיק לסיים את הפרוייקט.
8. פקידת הקבלה התנהגה _____ כלפי התיירים.

בחרו וכתבו את המילה המתאימה בכל משפט.

1. הוא _____, ולא גילה את הסוד לחברו.
(התאפק, התפלא, התייאש, התפרץ)
2. ביום העצמאות של ארה"ב נערך _____ בניו יורק.
(מאבק, מאמץ, מפגש, מצעד)
3. אתמול _____ במופע בלט ב"היכל התרבות" בתל-אביב.
(פנינו, חזינו, תלינו, ראינו)
4. דניאל שומר _____ לחברו, על שלקח ממנו את חברתו.
(דירה, כיתה, טינה, גינה)
5. השוטר ביקש מעברייני התנועה _____ אליו לתחנת המשטרה.
(להתפרץ, להתלוות, להתייאש, להתגלות)
6. הילד החולה שכב במיטה ו _____ מחום.
(להט, רקד, שמח, צהל)
7. בשבוע שעבר נערך _____ בכותל וברובע היהודי בירושלים.
(דיור, סיור, ציור, לימוד)
8. כשעמדנו מול אבני הכותל, _____ תפילה שקטה.
(צלצלנו, פטפטנו, דיברנו, מלמלנו)
9. המצב הכלכלי במדינה _____ בשנתיים האחרונות.
(הבטיח, החמיר, הכניע, הציע)
10. הכיתה הזאת קטנה ו _____. יש בה יותר מדי תלמידים.
(רשומה, סגורה, בנויה, דחוסה)
11. בארץ יש _____ בפועלי בניין, ולכן מזמינים פועלים מחו"ל.
(ריבוי, מחסור, ביקוש, משבר)
12. מבקר האמנות הביט _____ בפסל של רודן.
(בהזדמנות, בהתפעלות, בזריזות, בהתעלמות)

